המדיר פרק שביעי כתובות עז.

מסורת הש"ס

נכסה. חולי שממנו נופל לארץ ויש לו זמן לבא: כמומין שכספר דמי. לפי שמזהרת ביום זמנה מלאת בין הבריות: מתני' מומין גדולים. מפרש בגמרא: גמ' נולדו. משנשאה: ומי אמר ר' יוחנן הכי. דהלכה כרבן שמעון בהא לחודא והא בכל מקום שנה קאמר: ערב ולידן ולאיש אחרונה. ערב בגט פטור[2]. לידן במי שאחזו קורליקוס[3]. לאיש אחרונה בסנהדרין בפרק זה בורר[4] וכשהי לאיש נחלק הלכה כמותו בראשונה ולא באחרונה אמרו לו הבא לאיש אמר אין לי לאיש כו': מתני' בעל עוליפום. מפרש בגמ': המקמן והמלרף נחשם. מפרש בגמ'. וכולן מפני שאומנות מסרחת היא: שממקמו. לשון המק בשרו (זכריה יד): גמ' לא פסק פומיה. פירש"י דשמואל ריש הפה אמר: לא פסק פומיה מכולי פירקין. תמיד היה שגור בפיו: מיקיני לך מפני. דקא חזיא לה אחרין: מקמץ לוחש לכלים. לא ידעתי מ"מה אורך בה אבל בתוספתא ראיתי ששורין בסם הנגדים לפני כנוסן יום או יומים: בשלמא מחני' לא קשיא. אברייתא דאיכא למימר אמי דמשיב ליה בתרי הכי קאמר אחד בורסי קטן דהיינו מקמץ ואחד בורסי גדול: בורסי קטן. שהוא עני ויש לו עורות מעט: הכי גרסינן פנאי היא דמיני מקמץ זה בורסקי ויש אומרים זה המקמץ לוחש לכלים והכי גרס' לה בתוספתא. והא דרבי יוסי ברבי יהודה מלמת אחריתי קאמר ושם היא שנויה: חשלי דודי. מחשלין ומרדדין נחשת ועושין ממנו יורות ומסרים הוא: מעיקרו. המקוס מוצאו מן הארץ: אכסוהו שערי. האכילוהו שעורים כנהמה. כל הנאכל שלא כדרכו קרי ליה כוסס: וקאמר לה. להא מילתא דרב: משמיה דר' יוחנן. דאיתו נמי כרב סבירא ליה: אין מעשין. אין כופין להוציא: אין כופין. דלא כפינן אפריה ורביה: ואלו שכופין. הני אין אפריה ורביה לא: בשלמא לרב אסי. לא מקשי הא דלא מציע פסולות בתחילתן דאיכא לשנויי: דרבנן קפני. הנך דאיסורא דידהו לא כתיבא באורייתא: ליתני נשא אשה ושהה כו'. דמדאורייתא לא מיחייב לאפוקה דאפשר ליקח לו אשה אחרת אלמא אבל מדרבנן קאמר דבל כמה דאיתא להא גניה לא נקיט אחריתי: הא במילי. אפריה ורביה במילי מייסרינן בשוטי לא דדינן ליה אבל הנך בשוטי נמי דדינן ליה שלי אפשר לה לקבל:

התם

[1]אבל במומין גדולים כופין אותו להוציא. גבי מיס ליכא למימר דנסתפחה שדה של אשה דאיס מינו שדה של אשתו כדפריש' בריש מכילתין (דף כ: ד"ה מליא): כופין אותו להוציא. נראה לר"י דיוליא ויתן כתובה אע"פ שמגרשה בעל כרחו כמו בנאה מחמת טענה דמשמע בסוף הבא על יבמתו (יבמות פה:) דנותן כתובה אע"פ שמגרשה בעל כרחו ובתוספתא קתני בהדיא אמומין דהכא יוליא ויתן כתובה: סבורה הייתי שאני יבולה לקבל. קלת מיתה דאיס כן כל אשה מעריס ומשאנו כדי שיתן לה כתובה שאמתר מיני יכולה לקבל ויגרשנה ושאל במקום שיש אשה ערמה אין לה כתובה: אלא לרב יהודה קשיא. מיתה דאמתי לא מצני דהא דאמר רב יהודה (אמר שמואל) המקמץ לוחת כלים הייט בורסי קטן דנפרק מי שאמרו (כתובות פה.) משמע דאיכא לוחת כלים בעינוד עורות דמניא התם לא יקרא אדם קרילת שמע לא כנגד לוחת כלים ולא כנגד לוחת אדם כו' בזמן שאתן לתוכן עורות: ליתני נשא אשה ושהה עמה עשר שנים. וא"ת דתקשי ליה בריית דשלהי הבא על יבמתו (יבמות פד.) דתניא נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו עליו לנטל ויוליא ויתן כתובה ונראה לפרש דלשון יוליא לא משמע כפייה אלא כדבר שמתנהג עם האשה שלא כדין אבל האם דקתני יוליא משום ביטול פריה ורביה לא משמע דכופין:

הדרן עלך המדיר

[2]ונכפה במומין שבסתר דמי והני מילי דקביע ליה זמן אבל לא קביע ליה כמומין שבגלוי דמי: מתני' [3]האיש שנולדו בו מומין אין כופין אותו להוציא אמר רשב"ג בד"א במומין הקטנים אבל במומין הגדולים כופין אותו להוציא: גמ' רב יהודה תני נולדו חייא בר רב תני היו מ"ד נולדו כ"ש היו דקסברה וקיבלה מאן דאמר היו אבל נולדו לא תנן אמר רבן שמעון בן גמליאל בד"א במומין קטנים אבל במומין גדולים כופין אותו להוציא בשלמא למ"ד נולדו היינו דשאני בין גדולים לקטנים אלא למ"ד היו מה לי גדולים מה לי קטנים הא סברה וקיבלה כסבורה היא שיכולה לקבל ועכשיו אין יכולה לקבל [4] ואלו הן מומין גדולים פירש רשב"ג [5][כגון] ניסמית עינו נקטעה ידו ונשברה רגלו אתמר ר' אבא בר יעקב אמר ר' יוחנן הלכה כרשב"ג [6]רבא אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים ומי א"ר יוחנן הכי והא [7]אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן בכל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וציידן וראיה אחרונה [8]אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן: מתני' [9]ואלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין ובעל פוליפוס והמקמץ והמצרף נחושת והבורסי בין שהיו עד שלא נישאו ובין משנישאו נולדו ועל כולן אמר רבי מאיר אע"פ שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל [10]וחכ"א מקבלת היא על כרחה חוץ ממוכה שחין מפני שממקתו מעשה בציידן בבורסי אחד שמת והיה לו אח בורסי [11]אמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל: גמ' מאי בעל פוליפוס אמר רב יהודה אמר שמואל ריח החוטם במתניתא תנא [12]ריח הפה רב אסי מתני איפכא ומנח בה סימנא שמואל לא פסיק פומיה מכוליה פירקין: והמקמץ: מאי מקמץ אמר רב יהודה זה המקבץ צואת כלבים מיתיבי [13]מקמץ זה בורסי ולטעמיך תיקשי לך מתניתין המקמץ והמצרף נחושת והבורסי בשלמא מתניתין לא קשיא כאן בבורסי גדול כאן בבורסי קטן אלא לרב יהודה קשיא תנאי היא דתניא מקמץ זה בורסי ויש אומרים זה המקמץ צואת כלבים: והמצרף נחושת והבורסי: מאי מצרף נחושת [14]רב אשי אמר חשלי דודי רבה בר בר חנה אמר זה המחתך נחושת מעיקרו תניא כוותיה דרבה בר בר חנה איזהו מצרף זה המחתך נחושת מעיקרו [15]אמר רב האומר איני זן ואיני מפרנס יוציא ויתן כתובה אזל ר' אלעזר אמרה לשמעתא קמיה דשמואל אמר [16]אכסוה שערי לאלעזר עד שכופין אותו להוציא יכפוהו לזון [17]ורב אין אדם דר עם נחש בכפיפה כי סליק רבי זירא אשכחיה לרבי בנימין בר יפת דיתיב וקאמר לה משמיה דרבי יוחנן אמר ליה על דא אכסוה שערין לאלעזר בבבל אמר רב יהודה אמר רב [18]אסי אין מעשין אלא לפסולות כי אמריתה קמיה דשמואל אמר כגון [19]אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר אבל נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אין כופין אותו ורב תחליפא בר אבימי אמר שמואל [20]אפילו נשא אשה ושהה עמה [21] שנים ולא ילדה כופין אותו תנן אלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין ובעל פוליפוס בשלמא לרב אסי דרבנן קתני דאורייתא לא קתני אלא לרב תחליפא בר אבימי ליתני נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה כופין אותו אמר רב נחמן לא קשיא הא במילי הא בשוטי מתקיף לה רבי אבא [22]בדברים לא יוסר עבד אלא אמר רבי אבא הא והא [23]בשוטי

עין משפט
נר מצוה

ם א מיי' פכ"ה מהל' אישות הל"ב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ד והגה"מ ופי' קה סעי' ה ופי' קנד סעי' ה והגה"מ:
סא ב ג מיי' שם הל' יא סמג שם טוש"ע שם סי' קנד סעי' ד:
סב ד ה מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעי' ח:
סג ו מיי' שם פ"ז יג טוש"ע שם סעי' ב ופי' קסה סעי' ד:
סד ז מיי' פי"ב שם הל' יד סמג שם טוש"ע שם סימן ע סעי' ג ופי' קנד סעי' ג:
סה ח מיי' פי"ו מהל' איסורי ביאה הל"ז סמג לאוין קכז טוש"ע שם סי' ו סעי' ח ופעי' ו:
סו ט מיי' פט"ו מהל' אישות הל' ז סמג עשין מט טוש"ע שם סי' קנד סעי' ו והגה"מ ופעי' י:
סז י מיי' שם טוש"ע שם סעיף כח:

תוספות רי"ד (המשך)

החמור חפוש בפרחו שעל בעל הפרה להביא ראיה אלא אפילו אם היה הוא חפוש כגון שמכרה לו במנה וחפש לו קנין שכ"מ שעומד החמור הוא ברשותו על הלוקח להביא ראיה ואי לא מייתי ראיה יהיב דמי לבעל החמור מפני שהספק נולד ברשותו של לוקח שמשעה שחפש לו בעל החמור קנין עמד החמור ברשות הלוקח והילכך על הלוקח להביא ראיה והכי מוכח לקמן מדאותבינן ליה ממתני' דאמרי' המע"ה ואי דלא יהיב טבח דמי בעל בהמה מייתי ראיה ומפיק ואמאי ספק ברשות טבח אתיליד ומחרץ דיהיב טבח דמי והוא נקרא המוציא וה"ה נמי דאי לא יהיב דמיה עליו להביא ראיה ואי לא מייתי ראיה חייב למיפרע לבעל הבהמה כיון שהספק נולד ברשות הטבח ומאי פסקא סתמא דמילתא [6] בעל בהמה דלא יהיב אינש דמיה לא יהבינן ליה מדשותא. וכ' ר"י ז"ל איכא למ"ד ליתא להא דדמי דהא אותבינן עליה ואע"ג דפריק הוא פריקא שיניא בעלמא הוא ולא סמכי' עליה אלא בין נולד הספק ברשותו בין שלא נולד ברשותו המע"ה ואי לא יהיב טבח דמי בעל בהמה צריך לאתויי ראיה ואיכא מ"ד האי מתני' דכלה כיון דמסייע ליה לרמי ב"י ממילא שמעינן דפריקא דרמי דוקא היא ולאו שיניא בעלמא ואי לא תימא הכי קשיא הל' אהל' הלכך הל' כרמי וכלשון ראשון ג"ל דכי היכי דמילתא דר"י לא מיתוקמי שפיר ה"נ מילתא דרמי לא מיתרצה שפיר ולא הוי כלה שייעבא לא לר"י ולא לרמי לר"י לא הוי שייעבא דמי קתני במתני' כלה בבית אביה לקידושין ולכתובה קתני דבעי לאתויי אב ראיה ומפיק אבל קידושין שהן תחת ידיו לעולם אימא לך דלא כבי מייתי ראיה וה"ה ה"נ גבי פרה כיון

[1] נ"ל כעל כתפה כל כמה דלא יהבינן ליה דמיה לא יהיב הכהמה מרשותיה. [2] נראה לר"ל לקמן בפירקין דקסבר ר"מ דיכולה היא שתאמר כסבורה הייתי וכו'.

בשעת פכירה אפ"ה כיון דלא טעין טענת ברי אלא טעין שמא מורה בזה ר"ג דל"א כתר חזקה דנופא כדאמרי' לעיל אלא הדרא לדינא דהמע"ה. ותמהא קאמר כן אי לא יהיב טבח דמי בעל בהמה מייתי ראיה ומפיק וכן אי יהיב טבח דמי מייתי ראיה ומפיק מבעל בהמה דאי לא מייתי ראיה מחויב בעל בהמה בדמים אלמא אע"פ שהדבר ידוע שאלו הדמים של טבח הוו אינו מצרכי' לבעל הבהמה להביא ראיה אלא לטבח שהוא מוציא מחבירו וה"נ במחליף פרה בחמור כיון שהוא תפוש בפרה על בעל הפרה שהוא בא להוציא להביא ראיה ואי לא מייתי ראיה יתויר הלה בפרתו ותירץ דלא יהיב טבח דמי ובעל הבהמה הוא המוציא אבל לעולם אי יהיב דמי על בעל הבהמה להביא ראיה. ואקשי' ומאי פסקא למה שנה המוציא על בעל בהמה דלבדו (איזה) [דאמר] קים לן דטבח בכל זימנא באשראי זבין ומנין דיהיב דמיה והוי הטבח מוציא. ואתא רמי ב"י ואמר לא תציתו ליה להני בללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל הכי א"ש כל שנולד ס' ברשותו עליו להביא ראיה פי' אע"ג דבעל החמור מוחזק בדבר הידוע שהוא של חבירו כיון שהספק נולד ברשותו לא בעה"פ שהרי אחרי שמשך את הפרה נולד לנו זה הספק על בעל הפרה להביא ראיה ומתני' דכלה מסייע ליה דהוא אליבא דר"ג דאזיל כתר חזקה דנופא היכא דטענה טענת ברי דס"ש דישא מסיפא הוי גם ברישא איכא לאשה חזקה דנופא אלא כדתרצה רבה דלא [קי"ל] כר"ג דאזיל כתר חזקה דנופא ומצרף לבעל להביא ראיה אלא היכא דנולד הספק ברשותו של בעל שכבר נכנסה ברשותו אבל כל זמן שהיא בבית אביה כיון שהספק נולד ברשותו עליו להביא ראיה אע"פ שיש לו חזקה דנופא ונם הכא אית לן למימר דהוי דינא המע"ה אע"ג דבעל החמור מוחזק בפרתו ידוע שהיתה שלו ואין זה יכול להחזיק בפרתו עד שיביא ראיה אפ"ה כיון שהספק נולד ברשותו עליו להביא ראיה ולא מיבעי' היכא דבעל

[3] ר"ל כעל כתפה כל כמה דלא יהבינן ליה דמיה לא יהיב הכהמה מרשותיה. [4] נראה לר"ל לקמן בפירקין דקסבר ר"מ דיכולה היא שתאמר כסבורה הייתי וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com